

## บทที่ 5

### บทสรุปและข้อเสนอแนะ

#### 1. บทสรุป

ผลของการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมทำให้ทราบถึงประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

1) ปัญหากรณีผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนใดคนหนึ่งใช้สิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากสิทธิบัตร ผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิทธิบัตร จะต้องแบ่งให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่นหรือไม่

กฎหมายสิทธิบัตรไม่ได้บัญญัติถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วม โดยประการสำคัญว่าผลประโยชน์ดังกล่าวจะต้องแบ่งระหว่างผู้ทรงสิทธิร่วม แต่มาตรา 40 กำหนดได้หลักเกณฑ์การใช้สิทธิไว้เท่านั้น คือ ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมมีสิทธิที่จะใช้สิทธิแสวงหาประโยชน์จากสิทธิบัตรตามมาตรา 36 และมาตรา 37 ได้โดยอิสระคือต่างคนต่างใช้สิทธิหาประโยชน์ได้ตามลำพังโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมแต่ประการใดแต่การอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิหรือการโอนสิทธิบัตรต้องได้รับความยินยอมจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมทุกคน เมื่อกฎหมายสิทธิบัตรอันเป็นกฎหมายที่ก่อตั้งสิทธิให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตรไม่ได้บัญญัติไว้กรณีมีข้อปัญหาว่าจะมีหลักพิจารณาปัญหาดังกล่าวอย่างไรนั้น แม้สิทธิบัตรจะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งก็ตาม อันมีลักษณะสำคัญแตกต่างไปจากกฎทรัพย์สินโดยทั่วไปก็ตาม เมื่อมีช่องว่างของกฎหมาย วิธีการอุดช่องว่างของกฎหมายจึงต้องอาศัยบทบัญญัติกฎหมายที่ใกล้เคียงยิ่งมาปรับใช้ตามมาตรา 4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงนำหลักการสิทธิร่วมและหลักคอกผลมาปรับใช้ สิทธิประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วม เปรียบเทียบได้กับเจ้าของรวมหรือกรรมสิทธิ์ร่วม ทุกคนที่เป็นเจ้าของร่วม

มีสิทธิที่จะใช้ทรัพย์สินประโยชน์ของตนเอง ดังเช่นผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมทุกคนมีสิทธิที่จะใช้สิทธิบัตรในการแสวงประโยชน์และมีสิทธิได้รับดอกผลตามสัดส่วนแห่งความเป็นเจ้าของแต่เนื่องจากกฎหมายสิทธิบัตร สัดส่วนในสิทธิบัตรกฎหมายไม่ได้บัญญัติถึงสัดส่วนไว้ดังเช่นทรัพย์สินทั่วไป เนื่องจากสิทธิในสิทธิบัตรเป็นสิทธิที่มีวัตถุแห่งสิทธิเป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง จึงไม่มีข้อจำกัดในการใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียว คือ ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมทุกคนใช้ได้พร้อม ๆ กัน ดังนั้น ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นผู้ทรงสิทธิบัตรใดใช้สิทธิในการผลิตขายมิได้เพื่อขาย หรือนำเข้าซึ่งประดิษฐ์หรือผลิตภัณฑ์นั้นผลประโยชน์ย่อมตกเป็นของผู้ทรงสิทธิบัตรที่ใช้สิทธิ และกรณีประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิทธิแสวงประโยชน์ดังกล่าว ไม่เป็นดอกผลตามกฎหมาย ดังนั้น ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมผู้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรจึงไม่ต้องแบ่งประโยชน์ ดังกล่าวให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่นแต่ประการใด สอดคล้องกับกฎหมายสิทธิบัตรของสหรัฐอเมริกาและของประเทศอังกฤษจะต่างกัน ตรงที่กฎหมายของต่างประเทศดังกล่าวบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมไม่ต้องแบ่ง ส่วนกฎหมายสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่ได้บัญญัติไว้เช่นเดียวกับกฎหมายสิทธิบัตรไทย

2) ปัญหากรณีผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนใดคนหนึ่งใช้สิทธิในการอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิหรือการโอนสิทธิบัตรผลประโยชน์เกิดขึ้นจะต้องแบ่งให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่นหรือไม่

พบว่าผลประโยชน์ที่เกิดจากการอนุญาตให้บุคคลรับใช้สิทธินั้น เปรียบเทียบได้ตามหลักดอกผลว่า เป็นดอกผลที่เกิดจากผู้อื่นมาใช้ทรัพย์สิน อันเป็นดอกผลนิติบัญญัติที่เจ้าของทรัพย์สินย่อมต้องได้รับดอกผลตามสัดส่วนแห่งความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เมื่อผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมเปรียบเสมือนกับเจ้าของรวมหรือกรรมสิทธิ์รวม เจ้าของทรัพย์สินย่อมได้รับดอกผลตามส่วนของตน แต่เนื่องจากสิทธิในสิทธิบัตรไม่อาจแบ่งเป็นสัดส่วนในความเป็นเจ้าของแห่งทรัพย์สินดังเช่นทรัพย์สินทั่วไปได้ ดังนั้น เมื่อเป็นดอกผลนิติบัญญัติ ซึ่งหมายถึงประโยชน์ที่เกิดจากผู้อื่นได้ใช้ทรัพย์สินย่อมตกเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน กรณีผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิบัตรหรือการโอนสิทธิบัตร จึงต้องแบ่งปันในสัดส่วนที่เท่ากันให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมทุกคน



3) ปัญหากรณีค่าเสียหายที่ได้รับจากการฟ้องคดีละเมิดสิทธิบัตร ของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วม จะต้องแบ่งให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่นที่ไม่ได้ฟ้องคดีหรือไม่

ค่าเสียหายที่ได้รับจากคดีละเมิดสิทธิบัตรเป็นการชดใช้ในทางแพ่งที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้เสียหายที่ฟ้องคดี ซึ่งในการฟ้องคดีดังกล่าว ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนหนึ่งที่จะฟ้องคดีละเมิดสิทธิบัตรถือได้ว่าเป็นการใช้อำนาจเจ้าของรวมคนหนึ่งใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมด การใช้สิทธิดังกล่าวหมายถึงการใช้สิทธิทางศาลด้วย ค่าเสียหายที่ได้รับจากการฟ้องคดี เป็นเพราะกฎหมายสิทธิบัตรได้บัญญัติถึงการฝ่าฝืนสิทธิบัตรและให้อำนาจศาลที่จะมีคำสั่ง ให้ละเว้นการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืน รวมทั้งให้ผู้ทรงสิทธิบัตรเรียกค่าเสียหายได้ สำหรับค่าเสียหายและศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตรหรือผู้ทรงอนุสิทธิบัตรตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร หลักเกณฑ์การพิจารณาค่าเสียหายโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งสูญเสียประโยชน์และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของผู้ทรงอนุสิทธิบัตร ค่าเสียหายที่ได้รับการฟ้องคดีดังกล่าวจึงเกิดจากการละเมิดสิทธิบัตรเมื่อค่าเสียหายมีมูลฐานจากการละเมิดสิทธิบัตรที่เป็นสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมทุกคน ดังนั้นจึงมีความเห็นว่าค่าเสียหายที่ได้รับจากผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมที่ฟ้องคดีต้องแบ่งให้ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่นที่ไม่ได้ฟ้องคดีแต่ประการใด

4) ปัญหากรณีผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมไม่ยินยอมให้ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิตามสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร

พบว่า การไม่อนุญาตหรือยินยอมตามที่กฎหมายสิทธิบัตรกำหนดไว้นั้น ถือได้ว่าเป็นการได้แย่งสิทธิที่ก่อให้เกิดอำนาจการฟ้องคดีเปรียบเทียบได้ตามมาตรา 55 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งการเสนอคดีต่อศาลได้นั้น เสนอได้ 2 รูปแบบ คือ ในกรณีมีการ ได้แย่งสิทธิหรือหน้าที่ต้องเสนอคดีในรูปแบบ คดีมีข้อพิจารณาที่ต้องทำเป็นคำฟ้องและในกรณีต้องการใช้สิทธิทางศาลให้เสนอคดีในรูปแบบคดีไม่มีข้อพิจารณาโดยดำเนินคำร้อง ซึ่งการใดที่จะเสนอเป็นคำร้องในคดีไม่มีพิพาทได้ ต้องมีกฎหมายสาระบัญญัติรับรองให้กระทำได้ ดังนั้นกรณีดังกล่าวจำต้องเสนอคดีต่อศาลในรูปแบบคำฟ้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาตามคำขอท้ายฟ้อง

## 2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่อง สิทธิประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมดังกล่าว ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

เนื่องจากพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมไว้ เห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติ ดังกล่าวในแนวทางเดียวกับกฎหมายสิทธิบัตรของประเทศสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ ไว้ว่า ผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิทธิบัตรของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมตามมาตรา 36 มาตรา 37 จะต้องแบ่งให้ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมคนอื่นหรือไม่ให้ชัดเจนดังเช่น กฎหมาย สิทธิบัตรของประเทศสหรัฐอเมริกาและของอังกฤษดังกล่าว อันจะเป็นการลดข้อโต้แย้ง ถึงผลประโยชน์จากการใช้สิทธิบัตรและไม่ก่อให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

การที่จะบัญญัติถึงประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมว่า สมควรจะแบ่งหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะเหตุผลประการสำคัญ เมื่อคำนึงถึงการส่งเสริมและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหรือวิทยาการ สมัยใหม่ที่เป็นในการนำมาใช้เพื่อการพัฒนาประเทศแล้ว บุคคลที่เป็นผู้ประดิษฐ์ หรือออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งด้านทรัพยากรมนุษย์ทางด้าน วิทยาศาสตร์การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งบางครั้งอาจจะมีข้อได้เปรียบ เสียเปรียบทางด้านเศรษฐกิจ เงินทุน ความพร้อมด้านต่าง ๆ ในการใช้สิทธิตามสิทธิบัตร เพื่อแสวงหาประโยชน์ในการผลิต จำหน่าย และนำเข้า เป็นต้น อาจส่งผลกระทบต่อ บุคคลผู้ประดิษฐ์หรือออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะจูงใจให้มีการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น เพราะปัญหาดังกล่าวอาจจะก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่าง ผู้ทรงสิทธิบัตรร่วมได้